

Zápis

z obhajoby disertační práce PhDr. Petry Izdné

konané dne 1. 9. 2015

téma práce: „Prostory dětství a jejich významy (Topos zahrady v literatuře 20. století)“

přítomní: prof. PhDr. Petr Bílek, CSc., doc. Mgr. Jakub Češka, PhD., Mgr. Blanka Činátlová, PhD, prof. PhDr. Oldřich Král, CSc., prof. PhDr. Vladimír Svatoň, CSc., prof. PhDr. Jiří Holý, DrSc., Mgr. Anežka Kuzmičová, PhD., doc. Mgr. Libuše Heczková, PhD., Mgr. Josef Hrdlička, prof. PhDr. Zdeněk Hrbata, CSc.

Prof. Dr. Phil. Josef Vojvodík, M. A. se omluvil.

Předseda komise prof. PhDr. Petr Bílek, CSc. zahájil obhajobu a představil přítomným kandidátku.

Školitel prof. PhDr. Zdeněk Hrbata, CSc. představil doktorandku a seznámil komisi s uchazečkou a její dis. prací. Zdůraznil a kladně ohodnotil komparativní přístup a perspektivu práce.

Kandidátka seznámila přítomné se svou disertační prací. Sdělila zejména: že si za základní badatelskou otázku položila, jakou podobu má dětství v literatuře 20. století z hlediska analýzy fikčního prostoru zahrady. Jejimi metodologickými východisky byly fenomenologie (interdisciplinární most – filozofické, antropologické a literárněvědné texty) a topologie (poetika míst). Společná fenomenologická témata jako východiska k pozdější analýze primárních textů: prostorovost prvotního „uvnitř“; důraz na praktickou zkušenost v prostoru; tělo jako centrální bod orientace; žitý vs. geometrický prostor. Důraz na předpojmové porozumění, prvotní zkušenost ve fenomenologii odráží dětská postava jako tzv. „praktický fenomenolog“. Intuitivní volba obrazu zahrady – arbitrární věc. Práce obsahuje 2 části, teoreticko-metodologická a interpretační. K interpretaci vybrala cca 10 textů z 20. století (anglofonní, frankofonní, české), které se týkají prostorovosti. Interpretace je strukturována podle 4 oblastí: 1/ rajská zahrada dětství – nejnosnější koncept; 2/ téma domova; 3/ prožitky v prostoru (hra); 4/ rozklad v ráji: smrt a sexualita v zahradě dětství. Spojující je obraz ztraceného ráje (v obou metodologických přístupech). Zahrada jako

výchozí šťastný prostor, přírodní, rozplynutí v prostoru na vertikální ose (motiv religiozity) i na horizontální ose (ztotožnění, splynutí subjektu s objektem). Koncept Reinharda Kuhna – *Rozklad v ráji*, interpretací textů hypotéza potvrzena. Obraz dětství je konzistentní – dítě je vypuzeno ze zahrady (ráje) svého dětství. Zkušenost literárního dětství v zahradě odpovídá koncepci Johna Vernona - společnost 20. stol. se vrací z "mapy" do "zahrady" (bez jasných hranic kategorií času a prostoru).

Poté oponenti doc. Mgr. Libuše Heczková, PhD. a Mgr. Josef Hrdlička, PhD. přednesli závěry svých posudků. Dr. Heczková přečetla svůj posudek a zdůraznila svoji výhradu týkající se antropologického přístupu, které „překáží“ literární interpretaci. Dr. Hrdlička shrnul základní body svého posudku.

Kandidátka PhDr. Petra Izdná odpovídala na posudky oponentů. Na výhradu, že práce opomíjí motiv budování a kultivování zahrady odpověděla, že budování a kultivování zahrady ve spojitosti s dítětem se neobjevuje v textech 20. st., nýbrž v textech starších. Na výhradu, že se nezabývala způsobem, kterým tvoří dospělá literatura dětskou perspektivu, připustila, že tento problém je v práci opominut, resp. rozset do jednotlivých dílčích interpretací. K problému literárního obrazu dětství vs. skutečné děti se vyjádřila, že literární obraz dětství je konstrukt. Zafixováno jako rajske bytí a motivováno nostalgií dospělých. Sekundární literatura se shoduje na tom, že literatura dětství řeší dospělého člověka. Kandidátka ocenila podnětné poznámky oponentů k rajskému mýtu. K archetypům otce a dítěte uvedla, že jde o nosnou myšlenku, podle toho byly vybrány texty; motiv dítěte-Stvořitele a motiv dítěte-Adama (bouří se proti Stvořiteli).

Oponenti se v průběhu odpovědí vyjadřovali k vystoupení kandidátky, kladli doplňující dotazy. Doc. Heczková položila důraz na koncept zahrady jako ohrazeného prostoru, umělého, neráje, nepřírozeného. Zdůraznila, že je nutné analyzovat, jak je prostor zahrady v textu stvořen. Dr. Hrdlička mj. doporučil k pozornosti sentiment dětství pro dospělého (autora 20. st.).

Diskuse:

prof. Hrbata (školitel): uvedl na obhajobu metodologického přístupu, že práce je pokus o synkrezi, propojení žitého světa se světem fikce; pojem fikční svět je používán autorkou spíše mechanicky („drhne“, nemá smysl); oceňuje typologii dítěte v zahradě; vzpoura, rozbití zdi zahrady – ale funkčnější koncept je ohrada/zed' jako ochrana.

prof. Svatoň: upozornil, že osvícenský rozumový koncept je zavádějící; v literatuře je také znám koncept uzavřeného prostoru jako „klubko zmijí“; dotek s vnějším světem přináší terapii vnitřního zla (McEwan). Uzavřený prostor jako prostor falše a předstírání (Tolstoj). Dítě otevřené hrůze a zlu, zkažené dítě (zvl. dívky) – Dostojevskij. V práci chybí text André Gida – zkažené dětství. Chybí také texty Přemysla Blažička.

Dr. Izdná: uvedla, že dle jejího názoru zůstává rajské dětství základním obrazem – jde o závazný model, který je ve jmenovaných případech záměrně narušován, nicméně je stále stejně závazný.

Dr. Hrdlička: namítl, že ideální zahrada končí ve 20. stol.

prof. Hrbata: upozornil, že linie zlého dítěte je v práci také sledována (Golding).

prof. Bílek: položil otázku, jak dál využít závěry práce. V práci chybí aspekt dítěte jako textového konstruktů analyzovaného ve vztahu k jiným postavám. Příliš striktní jungovské čtení textů.

Dr. Izdná: práce přináší nově topos rajské zahrady dětství. Neřešila naratologii, zahrnula antropologické aspekty. Záměrně vytyčila úžeji téma své práce.

prof. Bílek: proč se neřeší jiné kontexty? Normalizační zahrádkářské kolonie apod.

prof. Král: diskuzí měla projít samotná hypotéza. Dětství nemá se zahradou nic společného.

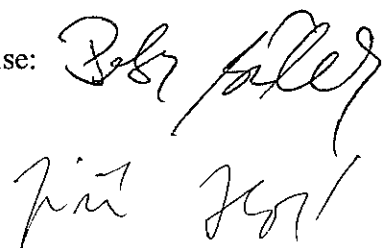
Dr. Hrdlička: upozornil na román *Sen v červeném domě*.

K disertaci se vyjádřila většina členů komise, doktorandka dokázala na většinu otázek reagovat.

Vyhlášení výsledku tajného hlasování: počet členů komise 8 – přítomno členů komise 7 – kladných hlasů 7. Komise navrhla udělit titul doktor (Ph.D.)

Zapsala: Mgr. Božena Radiměřská

Podpis předsedy komise:

The image shows two handwritten signatures in black ink. The first signature is larger and more stylized, appearing to read 'Božena Radiměřská'. The second signature is smaller and less legible, possibly reading 'Jiří Horák'.